

OBČINA TRBOVLJE
Mestni trg 4, 1420 TRBOVLJE

tel.: 0356/34-800, faks: 0356/27-986, e-mail: obcina.trbovlje@trbovlje.si

9.

Številka: 032 – 10/2016 – 4
Datum: 18. 10. 2016

OBČINSKI SVET
OBČINE TRBOVLJE

ZADEVA: Sprejem sklepa s stališčem Občine Trbovlje o vpisu pravice do pitne vode v Ustavo RS

Pravna osnova: Zakon o lokalni samoupravi /ZLS/ (Uradni list RS, št. 94/07 – uradno prečiščeno besedilo, 76/08, 79/09, 51/10, 40/12 – ZUJF in 14/15 – ZUUJFO)
Statut Občine Trbovlje (Uradni vestnik Zasavja, št. 29/11 in 21/14)
Poslovnik občinskega sveta (Uradni vestnik Zasavja, št. 11/12 – uradno prečiščeno besedilo)

Namen: Razprava in sprejem

Priloge: Obrazložitev
Predlog sklepa

Poročevalka: Andreja BIENELLI KALPIČ, strokovna sodelavka

O B R A Z L O Ž I T E V:

Skupnost občin Slovenije, Združenje mestnih občin Slovenije in Združenje občin Slovenije so v sodelovanju z Zbornico komunalnega gospodarstva dne 28. 9. 2016 vsem občinam posredovale obvestilo **o aktualnem dogajanju na področju vpisa pravice do pitne vode v Ustavo RS**. Sam predlog usmeritev za oblikovanje ustavnega zakona se je namreč na julijski seji Državnega zbora s sprejetimi amandmaji bistveno spremenil in **sedaj, namesto, da bi le ščitil vodne vire in pravico do pitne vode, posega v pravice lokalne samouprave na področju zagotavljanja oskrbe prebivalcev s pitno vodo**.

Dosedanji potek in opis stanja:

Skupina poslank in poslancev je **16. 4. 2016** v Državni zbor vložila predlog za začetek postopka za spremembo Ustave RS z osnutkom ustavnega zakona. V prvotnem predlogu je skupina poslancev predlagala, da:

- se na ustavni ravni voda in dostop do vode določi kot splošna in temeljna ustavna pravica;
- se prepreči, da bi se vodni viri privatizirali;
- se prepreči, da bi vodo obravnavali kot vsako drugo blago. Oskrba z vodo bi se morala izvajati v obliki neprofitne javne službe.

Državni zbor je na 21. redni seji dne **12. 7. 2016** ob obravnavi Predloga za začetek postopka za spremembo Ustave RS z osnutkom zakona (UZ70) sprejel sklep, da se **začne postopek za spremembo Ustave Republike Slovenije tako, da se vanjo vpiše neodtujljiva pravica do pitne vode. Poslanke in poslanci so predlagali amandmaje**, zaradi katerih se je predlagala dopolnitev osnovnega 70. člena Ustave RS, z novim, 70. a členom, in sicer v smeri:

- **da ima vsakdo pravico do varne pitne vode**
- **da so naravni vodni viri naravno vodno javno dobro v upravljanju države**
- **da naravni vodni viri služijo prednostno in trajnostno oskrbi prebivalstva s pitno vodo in z vodo za oskrbo gospodinjstev in v tem delu niso tržno blago**
- **da oskrbo prebivalstva s pitno vodo in z vodo za oskrbo gospodinjstev zagotavlja država preko neprofitne javne službe, tako da naravne vodne vire za ta namen izkorišča sama neposredno ali izkoriščanje prenese v neposredno upravljanje samoupravnim lokalnim skupnostim.**

Poslanke in poslanci so zahtevali tudi, da naj se pri pripravi predloga ustavnega zakona nameni posebno skrb oblikovanju jasne pravne ureditve na ravni zakonskega urejanja, ki bo skladno z določbami 70. a člena v prihodnje preprečevala podeljevanje koncesij za oskrbo prebivalstva s pitno vodo.

Nadalje so zahtevali, da se v izvedbenem delu zaveže zakonodajalca, da uredi vprašanje že podeljenih koncesij za oskrbo s pitno vodo na način, ki bo do prehoda na neposredno oskrbo prebivalstva s pitno vodo in vodo za oskrbo gospodinjstev preko neprofitne javne službe skladno s cilji in nameni novega 70. a člena zagotavljal prednostno in trajnostno izkoriščanje naravnih vodnih virov za oskrbo prebivalstva s pitno vodo in z vodo za oskrbo gospodinjstev.

Zakonodajalca se naj zaveže tudi, da uredi vprašanje že podeljenih koncesij za proizvodnjo pijač, in sicer tako, da se tudi v teh primerih v prehodnem obdobju zagotovi prednostno in trajnostno izkoriščanje naravnih vodnih virov za oskrbo prebivalstva s pitno vodo in z vodo za oskrbo gospodinjstev.

Do amandmajev iz 21. seje Državnega zbora se občine niso imele možnost opredeliti, ker niso bile vabljeni niti na sejo Državnega zbora niti na sejo Ustavne komisije Državnega

zboru. Prav tako vabila niso prejeli v SOS, ZMOS in ZOS, zato so tudi zahtevali, da se jih vključi v vse nadaljnje postopke in razprave.

Problematika in dileme:

- Trenutno predlagano dikcijo za nov 70. a člen ustave v smeri, da ima vsakdo pravico do varne pitne vode, se razume kot obveznost zagotavljanja obvezne gospodarske javne službe oskrbe s pitno vodo oziroma pitne vode iz javnih vodovodov za vse prebivalce, saj le tako lahko država ali občine preko izvajalca javne službe zagotavljajo varno (zdravstveno ustrezno) pitno vodo na odjemnih mestih.
Ker to po mnenju SOS, ZMOS in ZOS ni izvedljivo niti upravičeno, se predlaga, da se pravica zapiše v smeri, da ima vsakdo v skladu z zakonom pravico do dostopa do pitne vode. Pravica zapisana na tak način bi pomenila, da ima vsakdo pod enakimi pogoji pravico do priključitve na javni vodovod, kjer je ta zagotovljen. V tem primeru mora biti v skladu z EU Direktivo o pitni vodi in nacionalnimi predpisi na odjemnih mestih zagotovljena zdravstveno ustrezna pitna voda, oziroma kadar to ni mogoče, izvajanje za take primere predvidenih ukrepov. Zagotavljanje varnosti pitne vode v internih napeljavah in na pipi mora seveda ostati odgovornost samega uporabnika. Ne bi pa se smelo s spremembo ustave izključiti možnosti samooskrbe ali lastne oskrbe prebivalstva s pitno vodo, v primerih ko priključitev na javni vodovod iz objektivnih razlogov ni mogoča. V takih primerih se tudi odgovornosti za zagotavljanje varnosti pitne vode ne more prenašati na državo in/ali občine.
- Ureditev v smeri, **da oskrbo prebivalstva s pitno vodo in z vodo za oskrbo gospodinjstev zagotavlja država preko neprofitne javne službe** tako, da naravne vodne vire za ta namen izkorišča sama neposredno ali izkoriščanje prenese v neposredno opravljanje samoupravnim lokalnim skupnostim, **razumemo kot prenos sedanje izvirne pristojnosti za urejanje javne službe oskrbe s pitno vodo z občin na državo, kar posledično lahko pomeni tudi prenos lastništva javnih vodovodov.**
Zagotavljanje izvajanja gospodarske javne službe oskrbe s pitno vodo mora po mnenju SOS, ZMOS in ZOS ostati v izvirni pristojnosti samoupravnih lokalnih skupnosti, kar je ustrezna in v evropskem prostoru običajna in razširjena ureditev. Opozarjajo, da javna služba oskrbe s pitno vodo že trenutno ne pomeni izključno oskrbo gospodinjstev oziroma prebivalcev, temveč tudi oskrbo živali, oskrbo objektov v delu, kjer se izvajajo državne ali občinske javne službe, oskrbo za pranje ali namakanje javnih površin, oskrbo javnih hidrantnih omrežij za gašenje požarov ipd., česar s predvidenimi spremembami ne bi smeli onemogočiti. Prav tako ne bi smeli onemogočiti izvajanja posebnih storitev na javnih vodovodih v primerih prostih kapacitet na način, da je zagotovljena prednost uporabe infrastrukture za izvajanje gospodarske javne službe oskrbe s pitno vodo.
Strinjajo pa se, da pridobivanje dobička ni in ne sme biti cilj izvajanja storitev javne službe oskrbe s pitno vodo, kot tudi ne drugih obveznih gospodarskih javnih služb varstva okolja, kar pa je ustrezno zagotovljeno že s sedanjo sistemsko ureditvijo, s katero je omogočen samo minimalni donos pri izvajanju javne službe, ki je potreben zaradi razvoja izvajalcev javnih služb in celotne dejavnosti. Morebitna pozitivna razlika med prihodki in stroški (pri izvajanju posebnih storitev do negativne razlike ne sme priti) pri izvajanju posebnih storitev pa mora že v sedaj veljavni ureditvi zniževati ceno obveznih storitev javne službe.
- Iz stališča Državnega zbora RS izhaja tudi smer oblikovanja jasne pravne ureditve na ravni zakonskega urejanja, ki bi, skladno z določbami novega 70. a člena, **v prihodnje preprečevala podeljevanje koncesij za oskrbo prebivalstva s pitno vodo in ureditev vprašanja že podeljenih koncesij za oskrbo s pitno vodo** na način, ki bo do prehoda na neposredno oskrbo prebivalstva s pitno vodo in z vodo za

oskrbo gospodinjstev preko neprofitne javne službe skladno s cilji in nameni novega 70. a člena zagotavljal prednostno in trajnostno izkoriščanje naravnih vodnih virov za oskrbo prebivalstva s pitno vodo in z vodo za oskrbo gospodinjstev. Hkrati iz stališča izhaja tudi nujnost ureditve vprašanja že podeljenih koncesij za proizvodnjo pijač, in sicer tako, da se tudi v teh primerih v prehodnem obdobju zagotovi prednostno in trajnostno izkoriščanje naravnih vodnih virov za oskrbo prebivalstva s pitno vodo in z vodo za oskrbo gospodinjstev.

Prepoved izvajanja gospodarske javne službe oskrbe s pitno vodo v obliki koncesionirane javne službe, bi omejila možnosti občinam, na kakšen način se lahko uredi izvajanje te javne službe. Koncesionirano javno službo namreč lahko izvajajo poleg zasebnih podjetij tudi podjetja, ki so v polni ali delni lasti občin, v določenih primerih pa bi v tej obliki javno službo lahko opravljale tudi krajevne skupnosti in zadruga. Glede na to, da izvajanje gospodarske javne službe oskrbe s pitno vodo ni namenjeno ustvarjanju dobička in uredba, ki določa metodologijo za oblikovanje cen (U-MEDO) to že ureja na tak način, popolna prepoved izvajanja te javne službe v obliki koncesije ni potrebna in bi lahko prinesla tudi nepredvidene nezaželene učinke. Se pa strinjajo, da bi bilo smiselno pogoje za podelitev koncesij za izvajanje javnih služb podrobneje definirati in vzpostaviti ustrezne mehanizme za podporo občinam in nadzor s strani države. Glede že podeljenih koncesij in morebitnih novih koncesij za druge rabe vode, kot je npr. proizvodnja pijač, je pri njihovem podeljevanju potrebno zagotavljati predvsem, da ni v nobenem trenutku vprašljiva vzpostavitev prednostne rabe vodnih virov za oskrbo s pitno vodo ali lastno oskrbo s pitno vodo pred vsemi drugimi rabami v primerih, ko bi se to izkazalo za potrebno.

Dne 29. 9. 2016 sta se predstavnika Skupnosti občin Slovenije v imenu SOS udeležila sestanka s predsednikom Državnega zbora, dr. Milanom Brglezom in poslancem SMC, Mitjo Horvatom, članoma Ustavne komisije. Predstavnikom Državnega zbora je bilo predstavljeno stališče občin, ki samemu vpisu pravice do pitne vode v ustavo ne nasprotujejo, izpostavili pa so nekaj ključnih pomislekov in bojazni. Tako so opozorili na to, da pravico do varne pitne vode razumejo kot obveznost zagotavljanja obvezne gospodarske javne službe oskrbe s pitno vodo oziroma pitne vode iz javnih vodovodov za vse prebivalce. S tem se ne morejo strinjati, saj na izvedbenem nivoju nižji predpisi določajo, na katerih lokacijah je potrebno zagotoviti javni vodovod ter kje to ni racionalno. Prav tako je v osnovnem predlogu za ustavni zakon zapisano, da naravni vodni viri služijo prednostno in trajnostno oskrbi prebivalstva s pitno vodo in z vodo za oskrbo gospodinjstev in v tem delu niso tržno blago. Zato se poraja vprašanje, v katerem delu to bodo. Še največ polemik pa se je razvilo zaradi predloga, da bo oskrbo prebivalstva s pitno vodo in z vodo za oskrbo gospodinjstev po ustavnem zakonu zagotavljala država preko neprofitne javne službe. Opozorili so, da gre tukaj za poseg v izvirne pristojnosti občin da se temu ostro nasprotuje ter izrazili zahtevo, da se dejavnost še naprej izvaja kot gospodarska javna služba, ki sama po sebi ni profitno naravnana. Z vidika občin je problematična tudi določba, s katero se bi prepovedalo podeljevanje koncesij za oskrbo prebivalstva s pitno vodo, saj bi se izključila možnost koncesije tudi za podjetje v 100% lasti občin.

Predstavniki državne strani so pojasnili, da bi želeli pravico do pitne vode zapisati v tretji del ustave, torej v poglavje gospodarska in socialna razmerja in ne pod poglavje človekove pravice in temeljne svoboščine prav zaradi zavedanja, da v primeru vpisa v slednje, ugasne pravica do samooskrbe in nastane obveznost zagotavljanja varne pitne vode (torej iz vodovoda) do vsake hiše, ne glede na okoliščine. Povedali so tudi, da je namen zaščita vodnih virov, ne pa poseg v ureditev in sistem vodooskrbe. Tako so pojasnili, da državna neprofitna javna služba ne bi posegala v dosedanji način oskrbe prebivalstva s pitno vodo. Povedali so, da je v osnovnem predlogu za ustavni zakon zapisano, da naravni vodni viri služijo prednostno in trajnostno oskrbi prebivalstva s pitno vodo in z vodo za oskrbo gospodinjstev in v tem delu niso tržno blago. Ker bi prepoved gospodarske rabe vode bila neskladna z evropsko zakonodajo in bi imela negativne učinke na gospodarstvo, bi

gospodarska raba sicer bila še naprej omogočena, vendar bi se gospodarski interes moral umakniti javnemu oziroma oskrbi prebivalstva. Zaradi takšne ureditve bi ugasnile dosedanje koncesije na splošno, razmerja pa se bi urejala na drug način.

Dr. Brglez je v pogovoru s predstavniki občin izpostavil še, da bodo SOS prejeli mnenje strokovne komisije, ko bo dokončno oblikovano, prav tako pa predstavnike občin želijo vključiti v vse nadaljnje pogovore in obravnave v zvezi s to tematiko, saj si želijo širokega konsenza.

Objavljen je bil novi Osnutek predloga ustavnega zakona o dopolnitvi III. poglavja Ustave Republike Slovenije, z obrazložitvijo, datiran z dnem 12.10.2016: <http://imss.dz-rs.si/imis/b079a1b64dda8786d765.pdf>, ki pa v očeh SOS ne odpravlja bistvenih nejasnosti. Ustavna komisija se bo ponovno sestala in obravnavala naveden predlog.

Zaradi zgoraj navedenih problematik, dilem in nejasnosti so SOS, ZMOS in ZOS podale **pobudo občinam in občinskim/mestnim svetom, da obravnavajo aktualni predlog usmeritev Ustavne komisije za vpis pravice do pitne vode v Ustavo RS in sprejmejo ustrezne sklepe in stališča v smeri kot poprej izpostavljeno, sprejete sklepe posredujejo v Državni zbor** ter tako preprečijo po njihovem nepopravljivo škodo pri kontinuiranem zagotavljanju življenjsko pomembnih storitev za občanke in občane.

Pripravila:

*Damjana ŽNIDARIČ
strokovna sodelavka*

**Županja občine Trbovlje
Jasna GABRIČ, mag.**

PREDLOG

Na podlagi 21. člena Zakona o lokalni samoupravi /ZLS/ (Uradni list RS, št. 94/07 – uradno prečiščeno besedilo, 76/08, 79/09, 51/10, 40/12 – ZUJF in 14/15 – ZUUJFO), 15. člena Statuta Občine Trbovlje (UVZ, št. 29/11 in 21/14) ter 44. in 45. člena Poslovnika občinskega sveta (UVZ, št. 11/12 – UPB), je Občinski svet Občine Trbovlje na svoji ___ redni seji, dne _____, sprejel naslednji

SKLEP

1.

Občinski svet Občine Trbovlje podpira vpis neodtujljive pravice do pitne vode v Ustavo RS, prav tako se strinja z izhodiščem, da so naravni vodni viri naravno vodno javno dobro v upravljanju države ter da naravni vodni viri služijo prednostno in trajnostno oskrbi prebivalstva s pitno vodo in z vodo za oskrbo gospodinjstev.

Pri tem se naj upošteva, da pravico do pitne vode ni mogoče enačiti s pravico do javnega vodovoda. Pripravljalce besedila ustavnega zakona pozivamo, da upoštevajo dosedanje zakonodajno ureditev, po kateri morajo občine zagotavljati javne vodovode na območjih v skladu z Operativnim programom oskrbe s pitno vodo, na ostalih območjih pa si oskrbo s pitno vodo ali samooskrbo občani zagotavljajo na isti način še naprej.

2.

Občinski svet Občine Trbovlje razume predlog, da bi odslej oskrbo gospodinjstev zagotavljala država preko neprofitne javne službe tako, da naravne vodne vire za ta namen izkorišča sama neposredno ali izkoriščanje prenese v neposredno upravljanje samoupravnim lokalnim skupnostim, kot poseg v izvorne pristojnosti občin, zato ga zavrača.

3.

Občinski svet Občine Trbovlje glede na sprejeto stališče k točki 2 na 21. seji Državnega zbora opozarja poslanke in poslance ter Ustavno komisijo Državnega zbora, da se naj v zahtevi po preprečevanju podeljevanja koncesij za oskrbo prebivalstva s pitno vodo jasno loči med prepovedjo sklepanja koncesijskih pogodb z zasebnimi podjetji in javnimi podjetji, katerim se naj dopusti izvajanje te gospodarske javne službe še naprej.

4.

Občinski svet Občine Trbovlje predlaga, da Državni zbor v vse postopke in razprave v zvezi s spremembo Ustave RS in vpisom neodtujljive pravice do pitne vode, vključi tudi občine in njihova združenja.

Številka:

Datum:

**ŽUPANJA
OBČINE TRBOVLJE**

Jasna GABRIČ, mag.